

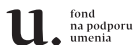
jana
bodnárová
patchwork
v bielej

ASPEKT

ASPEKT
knižná edícia

Jana Bodnárová Patchwork v bielej
Vyšlo v roku 2022 v Knižnej edícii ASPEKT.
www.aspekt.sk

Napísanie knihy vo forme štipendia a jej vydanie
z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

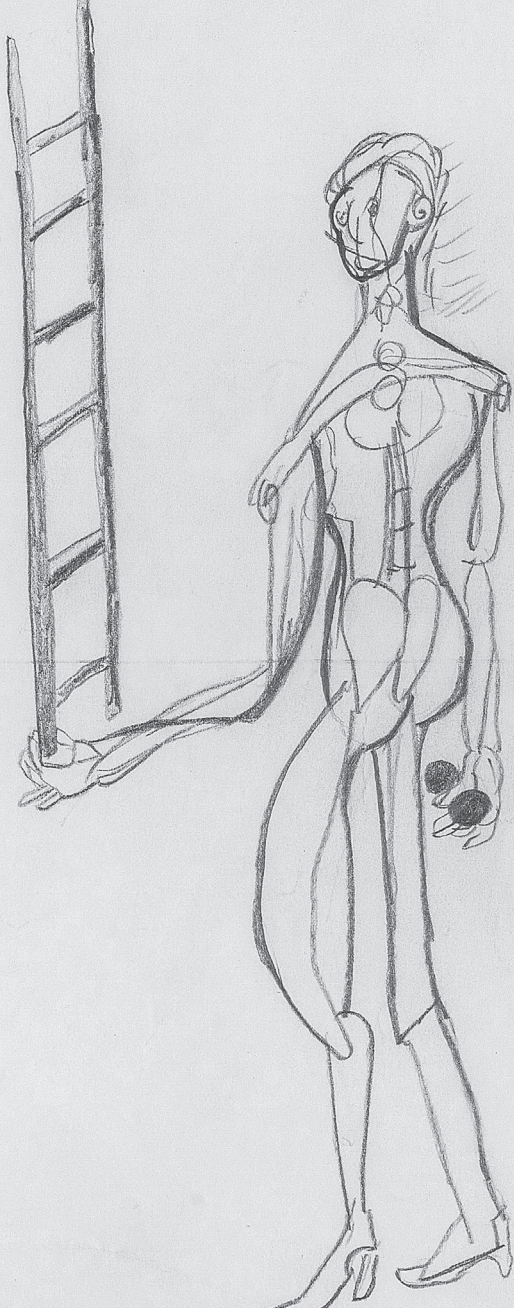
Redakcia: ASPEKT
Text © Jana Bodnárová 2022
Obrazová časť © Eva Moflárová 2022
Design a layout © Layout JS. 2022
Produkcia: pressitech, s. r. o., Bratislava
Prvé vydanie
ISBN 978-80-8151-099-1
EAN 9788081510991

jana
bodnárová
patchwork
v bielej

text sprevádzajú ukážky
z tvorby evy moflárovej

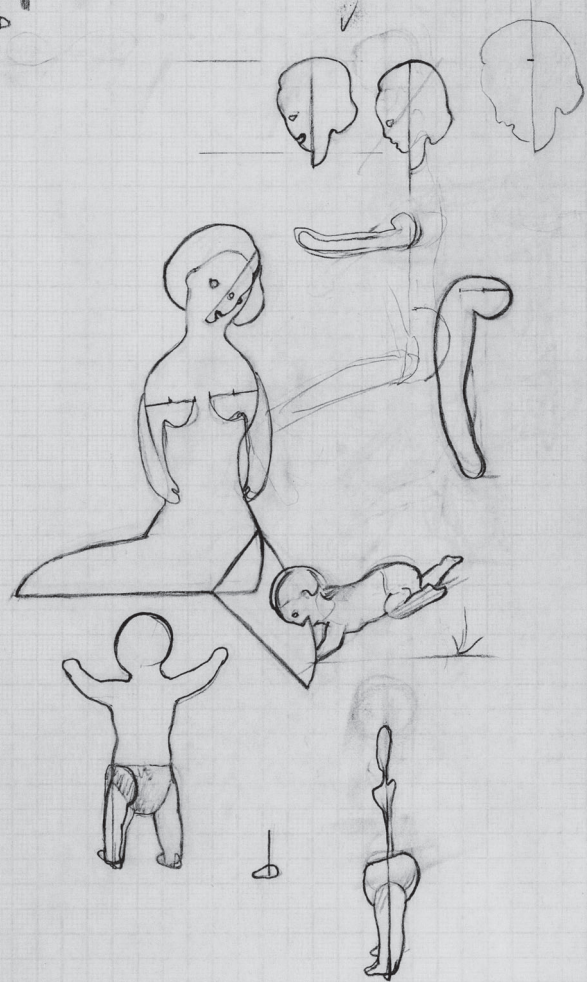
ASPEKT

why

"ficha"

Jana Bodnárová (1950) žije v Košiciach. Vyštudovala vedu o výtvarnom umení. Publikovala 40 kníh pre dospelých a deti. Za svoju tvorbu získala viacero ocenení, napríklad Cenu Ivana Kraska za *Aféru rozumu* (1990); 1. cenu za hru *Kurz orientálneho tanca* v súťaži Dráma 2004; Ženskú cenu Bibliotéky za detskú knihu *Dita* (2014), Cenu Márie Ďuričkovej za tvorbu pre deti a Cenu Literárnej akadémie za román *Náhrdelník/Obojok* (2016). Zbierka prozaických fragmentov *NOcturná* (2018) sa dostala do desiatky ceny Anasoft litera. Jej diela boli preložené do viacerých európskych jazykov a činštiny, brazílskej portugálčiny a ukážky z tvorby do hindčiny a arabčiny. Venuje sa aj tvorbe video performancií, ktoré boli prezentované na Slovensku i v zahraničí. V Knižnej edícii ASPEKT doteraz vyšli tri autorkine knihy: roku 2005 *Insomnia* s textami Mandolína, Nočná samovrava a Popríbehy; roku 2008 *Takmer neviditeľná* a 2019 *Koža* (s fotoperformanciou Pavlíny Fichta Čiernej), posledné dve knihy sa stali finalistkami ceny Anasoft litera.

Eva Moflárová (1981) je absolventkou Ateliéru súčasného obrazu na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach, kde od roku 2006 pôsobí aj ako pedagogička. Na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici absolvovala doktorandské štúdium. Bola finalistkou ceny VÚB Maľba 2010 a získala Cenu Martina Benku za rok 2019. Vystavovala na Slovensku, v Čechách, Maďarsku a Poľsku. Je mamou dcér Eleny a Karolíny. Vo svojej maliarskej a objektovej tvorbe paralelne rozvíja abstraktný a figurálny jazyk. Uplatňuje princípy redukcie a vzájomné presahy kresby, maľby a plastiky. Okrem meditatívnosti abstraktných prác rezonujú v jej tvorbe témy identity, materstva, archetypálneho ženstva, ale aj odcudzenia a transcencie a princípy monumentalizácie intimity.

Nevylyšiam Nevadi ze
Nevylyšiam

Hope

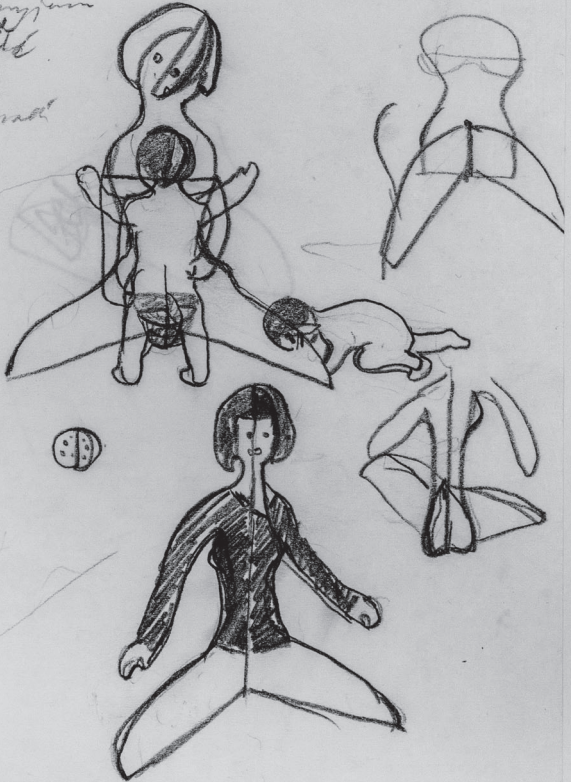
Nevylyšiam

Nevadi

Nevylyšiam
ach Nevadi

Nevadi

Nevadi
Nevadi

100

100
100

November je jej zamatový mesiac. Najzami-
lovanější. Vláčny, vlhký... Ako potešenie
pred studeným úderom. Raz transparent-
né, inokedy mliečne hmly, vlhké koberce
lístia podobné zhrdzavenému železu na
cestičkách v parkoch, chladný vzduch oba-
ľujúci tvár. Najmä však milovala to, čo-
mu hovorila botanický sen, kino v neďa-
lekej botanickej záhrade: zeleň zimozelu,
záhony medovo sfarbených chryzantém,
modrých astier, neskorých sirôtok, veter-
níc, z Číny dovezených prilbíc, kry hlohýň,
šípok, konáre dávno odkvitnutých visté-
rií, no obzvlášť silu ostrolistej cezmíny –
v ich posmutnených vôňach chodila ako
v spomalenom filme. Slnko občas presvit-
lo z mračien a svojimi striedmymi lúčmi
dalo zomierajúcim kvetom nádych plných
farieb.

Po africkom lete sa Ote konečne unormálnil
tlak, bola oslobodená, ani sama nevede-
la od čoho presne. Dokonca i svoju dušu
cítila ako jemnú jesennú matériu utkanú
z novembrových nálad a obrazov.

V pivnici domu už mala pripravené čečino-
vé vence, do ktorých zajtra povkladá me-
dové chryzantémy, vždy iba medové, už
dlhé roky, odkedy ich na Dušičky odnáša
svojim dvojčatám a rodičom na cintorín
za mestom. Tento rok všade zdôrazňova-
li zákaz návštev cintorínov kvôli pandé-
mii. Ale Ota vedela, ako sa cez poškode-
ný múr židovského cintorína dostane do
areálu iných cintorínov a zájde na hroby.
Určite tam bude pár ľudí a kde-tu budú
predsa len blikať sviečky. Tajní návštevní-
ci sa budú ako duchovia pohybovať v ried-
kej hmle.

Stále a stále ten patchwork spomienok. Čo
iné sú pohyby mysle v spomínaní ako pes-
trá patchworková deka, ktorá vlastne tiež
pripomína pestrý botanický sen: blázni-
vé mäsožravé kvety, trnité ruže, bodlia-
ky, potom hodvábne trávy, papradia, sne-
žienky, ľalie, barokové hortenzie a orgová-
ny... Ota za kvetmi videla obrazy, metafory
svojho života. Ľudí ako kvety. Presne ako
si ich pamätá zo záhrady starej mamy,
v ktorej sa rada strácala ako dieťa. Nechala
dospelých dlho vykrikovať jej meno:
Ota! Otília! Vráť sa! Ideme obedovať, Otília!

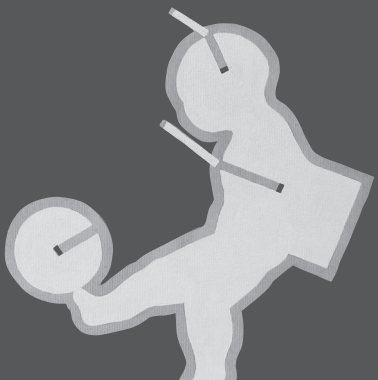
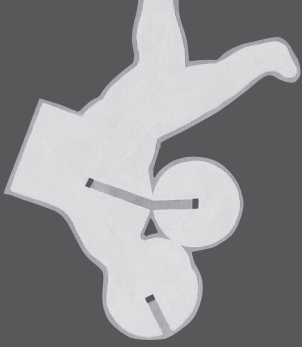
Alebo jej spomienky pripomínali rodinné striebro. Niektorí ho má sčerneté, pohodené v spodných šuplíkoch zdedených komod, iní leštia príbory aspoň pred veľkými sviatkami.

Jej dvojčatá boli najnáročnejším patchworkom. V predstavách ich vidí s navlas rovnakými tvármi, ako sa ponárajú vo veľkých prázdnych bazénoch, priezračných jazerách, v kráteri s tyrkysovou vodou. Šťastne sa prevracajú vo vode zboka nabok, nevynárajú sa, lebo v jej brutálnej fantázii nepotrebujú dýchať. Raz sú štíhle ako malé dievčatká, inokedy ich vidí ako nafúknuté sexuálne báby, ku koncu čoraz obéznejšie. Ona ich milovala v každej forme, tie svoje dvojčatá, ktoré ju volali mama, maminka, maminečka, hoci nebola ich biologická matka.

Jej dom nechali ako jeden z posledných na okraji nového sídliska. Teda, kedysi nového. Teraz má ošarpaný vzhľad. Len zatepľovanie niektorých fasád prináša kanárikovitú farebnosť do pôvodnej sivoty. Ota kedysi mohla pozorovať jeho vznik – mesačnú krajinu postupne zaplňali drsnými betónovými blokmi s príznačným pachom

cementu a azbestu, do ktorých napokon namontovali husté rady okien s bielulinkými rámami. Všade bolo blato, ľudia chodili v gumákoch, vyžarovali energiu, ale i bezradnosť a akúsi osamelosť davu.

Teraz cez cestu vidí z terasy pred verandou rad prízemných bytov, pozná ich obyvateľov za tie roky i po mene, ich deti, vnúčatá, psov i mačky. Niektorí už zomreli a byty zdedili ich deti, niekdajší chlapci krčiaci sa pri tatrovkách, s ktorými behali po zaprášených nedorobených chodníkoch, dievčatá, ktoré hrávali ošúchanými loptami volejbal alebo kreslili farebnými kriedami domy podobné jej domu a paličkovité postavy vedľa nich. Tie paneláky jej zobrali výhľad na holé polia, ale už sa nerozčuluje. S panelákmi vstúpilo do jej pozorovania toľko ľudí, historiek, drám i banality. Aj teraz idú domov starí manželia z krajného bytu. Chlad ich schúlil do súsošia, ale zbadajú susedu s dekou cez chrbát pred verandou a čosi na ňu volajú. Z úst im stúpa para.

Andrej neznáša november. Tú pľušť, chlad, hmly, šmykľavosť ciest. V tomto veku ho bolia z vlhka kosti a kĺby. Aj svoju dušu od istého času považuje za matériu utkanú z morózneho podivného mesiaca, keď ľudí baví chodiť na cintoríny. Chodiť za svojimi mŕtvymi je najsmutnejšia pochôdzka. Veď hej, aj on pôjde zapáliť sviečky dvojčatám, ale iba raz, tiež máme v spoločnom hrobe, do ktorého raz pochovajú i otca a aj jeho samého. Ota chce po smrti objímať dvojčatá. Napokon pôjde k urnovej stene a zapáli sviečku Anuške. Položí k nej bielu chryzantému. Vrátí sa sem až na Vianoce. Vyhodí suchú kvetinu a k urne dá červenú vianočnú hviezdu. Napokon rýchlo ujde z toho mesta mŕtvych. Aj na svoju bývalú ženu Otu si zväčša, asi kvôli dvojčatám, spomína v novembri, a vôbec – všetky zlé alebo melancholické spomienky, ich náhle vynárania, sa derú najintenzívnejšie do epicentra mysle v novembri. Doma si uvarí čaj, posadí sa do kresla a v stave podobnom meditácii nechá čas plynúť iba tak... Spomalená myseľ neprináša nič nové a staré je vzdialené.

Keď jeho žena bola ešte mladá, smiala sa bublinkovým smiechom, iskrila, pozývala pria-

teľov do jeho rodičovského domu, v ktorom istý čas bývali. Keď rodičia kvôli nejakým otcovým povinnostiam v zbore odišli, vždy pozývala hostí, nakúpila fľaše, najčastejšie s hustými vínami. On hovorieval:

Sú to husté, spätné, dlhé vína, úžasne štruktúrované.

Ako keby nebol röntgenológ, ale vinár z najlepších viníc. Jeho žena ho prekrikovala, že má röntgenologický jazyk. Veľa sa pilo, a keď niektorá z pripitých žien začala plakať a hádzať sa na stôl medzi poháre, jeho žena ju neutešovala, skôr varovala, že v tejto spoločnosti sa nebude hovoriť o smútku a kto vysloví slovo smrť, ide z kola von. A že je to úplne posledné slovo, ktoré by chcela v tejto pijúcej skupine počuť. Prítom len pred pár dňami sa v aute zabila jej kamarátka, s ktorou chodievala do kina a kaviarne. Plačúca a pripitá žena s rozmazanou maskarou okolo očí stíchla, fíkala a natiahla sa za fľašou.

Fakt je, že Otu ani on, manžel, nikdy nepovažoval za tuctovú: bola žiarivá, podmanivá, ale i konfrontačná. Nikdy nezačínala vetu: Ja si myslím. Vždy to bolo neomylné: Je to takto! Skončila medicínu ako de-

sať rokov pred ňou Andrej, ale nejaký čas chodila stáť ako model pre štúdium aktu študentom umenia. Len tvár si nenechala ukradnúť. Otáčala si okolo nej vlasy alebo si ich prehodila dopredu. Presvedčila i asistenta, že takto to bude oveľa modernejší akt, odstrihnutý od klasiky. Dokonca tých ochlastov zo sochárskeho ateliéru predtým, ako sa s Andrejom zobrali, pozývala i na internát. Niekedy tam na dvoch váľandách a zemi zaspali aj šiesti. Jemu sa protivilo to dobrovoľné ničenie mozgu, tá nepochopiteľná potreba upadnúť z pijatiky až do bezvedomia. Ale Ota ho presvedčala, že umelci sú umiesení z inej hliny ako farársky syn, sú zo šedivých mestiečiek s ošarpanými domami, obmedzenými tovarmi v obchodoch, so sivosťou všetkého podobného oidipovskej hmle... hrajú na gitarách melódie s presublimovaným tajomstvom, je to clivé zvukové snívanie, také, aké zbožňujú zbožňujú u Beatles, v ktorých sa našli, boli jednými z nich, nosili vlasy ako oni, chceli byť ako oni, chodili s chudými dlhovlasými dievčatami v minisukniach s dlhými načiernenými mihalnicami alebo i tužkou nakreslenými na spodnom viečku, milovali fotiť sexi

fotky. Stávali sa sami modelmi, v obtiahnutých kvetinových košeliach, zvonových nohaviciach zo zamatu, rozskákaní na uliciach plných ľudí, aby mali pocit veľkomesta. Raz, počas jedného z mejdanov, Ota zistila, že v jednej kabínke na dievčenských toaletách sú dvaja muži, asi z jej hostí. Jeden prítlmene plakal a druhý polohlasom hovoril:

Ty máš dvadsať, ja štyridsať. Ale cítim k tebe takú mučivú lásku! Týchto pár dní som nemohol vydržať bez teba. Nevieť, čo s nami bude... Neplač! Veď aj ja to cítim, akoby nám v tejto zemi ukradli existenciu... Budem ti však každý deň písať. Čítaj iba, keď budeš sám, a potom roztrhaj. Nesmieme byť oslepení láskou.

Ota sa rýchlo vyčúrala, umyla si ruky, a keď šla opäť popri kabínke s mužmi, už nikto neplakal, nikto nevyznával lásku, počula len nasilu utlmované zvuky pri milovaní.

Obaja, Ota i Andrej, mali predsa len ešte nad hlavami nebo, netušili, že môžu byť vtlačení niekým, niečím do tmavého tunela, kde nevidno ani svetielko, nieto ešte oblohu. Ak mu niekedy strčila do vrečka papierik, vždy tam stálo: